

Интегрирана статистика за земеделските стопанства в Република България през 2023 г.

Контакт	
Организация	Министерство на земеделието и храните
Отдел	Агростатистика
Лице за контакт	Радомира Брусева
Длъжност	Държавен експерт
Адрес	Бул. „Христо Ботев“ № 55, София
Електронна поща	RBruseva@mzh.government.bg
Телефон	+359 2 985 11 848
Факс	-
Актуализиране на метаданните	
Дата на потвърждаване	03 юли 2025 г.
Дата на публикуване	07 юли 2025 г.
Дата на последно актуализиране	03 юли 2025 г.
Статистическо представяне	
Описание на данните	Данните описват структурата на земеделските стопанства, предоставяйки обща характеристика на стопанствата и техните стопани и информация за земята им, селскостопанските животни и работната сила. Данните също така описват производствените методи и агроекологичните аспекти, които разглеждат въздействието на селското стопанство върху околната среда. Данните проследяват промените в селскостопанския сектор и осигуряват основа за вземане на решения в Общата селскостопанска политика (ОСП) и други политики на Европейския съюз.
Използвани класификации	Класификация на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS). Наборите от данни са организирани в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1091, и структурата им е състояща се от основни структурни данни и няколко модула. Регламентът обхваща събирането на данни през 2020 г. (преброяване на земеделските стопанства), 2023 и 2026 г. Данните са възможно най-сравними и съгласувани с другите европейски държави. Приложение I към Регламента за изпълнение (ЕС) 2021/2286 на Комисията съдържа описание на променливите, използвани за основните структурни данни. Приложение II съдържа списък на променливите по модули. Приложение III съдържа описание на променливите по модули.
Обхват	Обект на наблюдението са земеделски стопанства, извършващи селскостопански дейности и отговарящи най-малко на един от физическите прагове, посочени в приложение II на Регламент (ЕС) 2018/1091.

Понятия и дефиниции	Списъкът на основните променливи е определен в приложение III към Регламент (ЕС) 2018/1091. Описанията на основните променливи, както и списъците и описанията на променливите за модулите, събрани през 2023 г., са определени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/2286 на Комисията. Следните групи променливи се събират през 2023 г.: • за основни структурни данни: местоположение на стопанството, правосубектност на стопанството, управител, вид на владение на използваната земеделска площ, променливи на земята, напояване на открити площи, променливи на селскостопанските животни, методи на биологично производство; • за модул "Работна сила и други доходоносни дейности": управление на стопанството, семейна работна сила, несемейна работна сила, други доходоносни дейности, пряко свързани и несвързани със земеделското стопанство; • за модул "Развитие на селските райони": подпомагане, получавано от земеделските стопанства чрез различни мерки за развитие на селските райони; • за модул "Напояване": средна ИЗП на открито, напоявана през последните 3 г., обща откритата ИПЗ напоявана през стопанската 2022/2023 година, напоявани култури, обем на използваната за напояване вода, методи на напояване, източници на вода за напояване, начин на плащане на водата за напояване, технически параметри на напоителните съоръжения. • за модул "Практики за управление на почвите": отводняване в стопанството, методи на обработка на обработваемата земя на открито, почвена покривка през зимата на обработваемата земя на открито, дял на обработваемата земя на открито, включена в сеитбообръщението на културите. • за модул "Машини и оборудване": достъп до интернет, използване на информационни системи за управление, използване на машини - собствени и съвместно използвани, прилагане на прецизно земеделие, механизация за животновъдството, складове за селскостопанската продукция, оборудване в земеделските стопанства за производство на енергия от възобновяеми източници. • за модул "Овощни градини": площи заети с ябълки, круши, праскови, нектарини, кайсии, лозя с десертни сортове грозде и със сортове грозде за стафиди, възрастни групи и гъстота на засаждане. Съгласно Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета „земеделско стопанство“ означава отделна единица — както в технически, така и в икономически аспект — която има единно управление и която извършва, като своя основна или второстепенна дейност, икономически дейности в областта на селското стопанство в съответствие с Регламент (ЕО) № 1893/2006, които спадат към групи A.01.1, A.01.2, A.01.3, A.01.4, A.01.5 или към „поддържането на земеделската земя в добро земеделско и екологично състояние“ от група A.01.6, в рамките на икономическата територия на Съюза. По отношение на дейностите от клас A.01.49 са включени само дейностите „отглеждане и развъждане на полуопитомени или други живи животни“ (с изключение на отглеждането на насекоми) и „пчеларство и производство на мед и пчелен восък“.
Статистическа единица	Статистическата единица е земеделското стопанство.
Статистическа съвкупност	Обект на наблюдението са всички земеделски стопанства на територията на България, отговарящи на определените физически прагове в Регламент (ЕС) 2018/1091.
Географски обхват (територия)	Територията на Република България.

	За определяне на местоположението на стопанствата е избран смесен подход. Критерии за определяне на местоположението на стопанствата: Ако стопанството разполага със селскостопанска сграда (животновъдна сграда, зърнохранилища, машини и др.), местоположението на стопанството се определя от: 1. Разположението на основната селскостопанска сграда; Ако стопанството не разполага със селскостопанска сграда, местоположението на стопанството се определя от: 2. Местоположението на по-голямата част от площта на стопанството; 3. Местоположението на най-важния парцел, избран по физически размер; 4. Местоположението на най-важния парцел, избран по икономически размер (обработваема земя, трайни насаждения, пасища); 5. Местоположението на жилището на стопанина, ако не е по-далеч от 5 км от стопанството. При определяне на местоположението на стопанствата са използвани и пространствени данни за декларираната площ в ИСАК, по парцели.
Времеви обхват	Данни за структурата на земеделските стопанства в България е налична от 2003 до 2023 г. Статистиката за структурата на земеделските стопанства в България през 2023 г. обхваща периода от 1^{-ви} септември 2022 г. до 31^{-ви} август 2023 г.
Базисен период	Не се прилага.
Мерна единица	
Обикновено се използват следните единици: • единиците за измерване на променливите (площ в хектари, животни в брой или LSU (животински единици), работна сила в брой лица или ГРЕ (годишни работни единици), стандартна продукция (СП) в хил. евро; • брой на земеделските стопанства.	
Отчетен период	
Ползването на земята се отнася за референтната стопанска 2022/2023 година. В случай на последователни култури на един и същи парцел земя, използването на земята се отнася до културата, която е събрана през референтната година, независимо кога е засята. 12-месечният период завършва на 31.08.2023 г. в рамките на референтната 2023 г. Референтен период за променливи относно практиките за напояване е 12-месечният период, завършващ на 31.08.2023 г. Референтен ден за променливи относно животните е 31.08.2023 г. Референтен период за променливите за работната сила е 12-месечният период, завършващ на 31.08.2023 г.	

Референтен ден за всички други променливи е 31.08.2023 г. в рамките на референтната 2023 г. или за период от 12 месеца преди тази дата.

Нормативна база

Нормативни документи и други споразумения

- Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета;
- Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/2286 на Комисията.
- Закон за статистиката;
- Национална статистическа програма (НСП);

Споделяне на данни

В рамките на споразумения се предоставят данни от IFS от страна на Министерството на земеделието и храните на Евростат и НСИ.

Конфиденциалност

Конфиденциалност - политика

Индивидуалните данни са поверителни и не се разпространяват като такива. Регламент (ЕС) № 223/2009 от 11 март 2009 г. дефинира общи правила за определяне и защита на конфиденциалните данни. Законът за статистиката също гарантира опазването на статистическата тайна и използването на индивидуалните данни само за статистически цели. Участниците в преброяването попълват клетвени декларации за опазване на статистическата тайна.

Конфиденциалност - защита на данните

Съгласно Закона за статистиката и Европейското законодателство конфиденциални са индивидуалните (първичните) данни.

За да се гарантира тяхната защита и невъзможността да бъдат идентифицирани, агрегираните показатели съгласно Закона за статистиката се определят като конфиденциални, когато:

- Критерий А – даден показател е формиран от една или две единици;
- Критерий В – една единица доминира в стойността на показателя с дял равен на или по-голям от 85%.

Данни, които според Закона за статистиката са конфиденциални не се публикуват. Разпространението на индивидуални данни е допустимо само съгласно чл. 26 от Закона за статистиката.

Политика по разпространение

Календар за разпространение

Датата за публикуване на статистическата информация е посочена в Календара за разпространение на резултатите от статистическите изследвания на Министерството на земеделието и храните.

Достъп до календара за разпространение

Календарът е наличен на интернет сайта на МЗХ
<https://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/>

Достъп на потребителите

Данните се публикуват на интернет сайта на МЗХ и са достъпни безплатно за всички потребители на статистическа информация.

Честота на разпространение

За преброяване - на всеки 10 години, за извадкови изследвания за интегрирана статистика на земеделските стопанства (IFS) - на всеки 3 години.

Достъпност и яснота

Прессъобщения

Не е публикувано

Публикации

Електронна публикация с предварителни резултати, публикувани на интернет сайта на МЗХ https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2025/04/01/ifs2023_publicationpreliminarydata-31032025.pdf

Онлайн база данни

Базата данни на Евростат може да се достъпи на адрес: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/main/data/database>

Данните се публикуват след валидиране от страна на Евростат.

Данните не са публикувани в национална онлайн база данни.

Достъп до микроданни

Достъп до микроданни е възможно в зависимост от предвидените случаи в Закона за статистиката. И според политиката на Евростат за разпространение на анонимизирани микро данни за научни цели.

Други формати на разпространение

Допълнителна обобщена информация може да бъде предоставена по искане чрез официално писмо до Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, отдел „Агростатистика“ на МЗХ.

Методологични документи

Наръчникът на Евростат за IFS е достъпен на:

<https://wikis.ec.europa.eu/spaces/IFS/pages/83690017/3.1+IFS+Core>

В базата данни на Евростат е публикувана методология за IFS.

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/ef_sims.htm

Налични са следните документи на български език: Ръководство за контрол при попълване на статистическия въпросник и Инструкция на анкетъора.

Документация за качеството

Отдел „Агростатистика“ е предоставил на Евростат доклад за качеството на данните, който след валидиране ще бъде публикуван в базата данни на Евростат:

https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/ef_simsif_bg.htm

Управление на качеството

Осигуряване на качеството

Съгласно чл. 2 ал. 3 от Закона за статистиката статистическата информация се произвежда при спазване на определени критерии за качество като адекватност, точност, навременност, пунктуалност, достъпност и яснота, сравнимост и логическа обвързаност.

Оценка на качеството

Отдел „Агростатистика“ изготвя и предоставя на Евростат доклад за качеството на данните съгласно Регламент (ЕС) 2018/1091 на Европейския парламент и на Съвета.

Приложимост

Потребности на потребителите	Основни потребители на данните са: · Евростат и други международни организации; · Държавни институции; · Научни институти, университети, икономически анализатори и студенти; · Частни неправителствени организации, агенции, сдружения, медии и др.; · Дирекции/отдели в НСИ; - Дирекции/отдели в МЗХ и др.
Удовлетвореност на потребителите	Не е правено специализирано проучване на удовлетвореността на потребителите от предоставяната информация. Често потребителите имат необходимост от информация на ниво общини и области, а извадките изследвани предоставят информация на ниво статистически райони.
Пълнота	Променливи с ниско и нулево разпространение не се публикуват.
Точност и надеждност	
Обща точност	Статистическите данни са с добра точност и надеждност.
Извадкови грешки	Няма разминаване с определените изисквания за точност в Приложение V от Регламент (ЕС) 2018/1091.
Неизвадкови грешки	Коефициентът на свръхобхват през 2023 г. е сравнително високият, което се дължи на: - Голямата динамика на земеделските структури в страната (окрупняване на стопанствата и прекратяване на дейността на малките); - Тенденцията към обезлюдяване на селата и застаряването на населението в селските райони са основните причини за големия брой прекратени стопанства. - Заедно с други фактори, оформящи картината в селското стопанство, появата на силно заразни заболявания през последните години по селскостопанските животни и птици доведе до ликвидацията на голям брой животновъдни стопанства. - Събирането на данни основно с хартиен въпросник предполага технически грешки. За да се ограничат тези грешки, в компютърната система са зададени множество контроли по време на въвеждане на данните. Данните са валидирани и чрез инструмент, предоставен от Евростат. - Респондентите могат, съзнателно или несъзнателно, да дадат грешни данни и поради тази причина индивидуалните данни се сравняват и уточняват при необходимост с второ интервю. - За отстраняване на грешките в измерването са извършени проверки за логическа връзка и съпоставка с административни данни.
Навременност и точност на представяне	
Навременност	Предварителни резултати са публикувани 4 месеца след референтния период, 1 април 2025 г. Окончателните резултати не са публикувани.

Точност на представяне	Стриктно се спазват нормативно определените срокове за предаване на данните на Евростат. След валидиране на данните от Евростат, резултатите от изследването ще се подготвят за разпространение.
Съгласуваност и сравнимост	
Географска сравнимост	Общата земя, използвана за колективна паша на животните, е предварително разпределена към стопанствата с тревопасни животни, което се отразява на типа на земеделието, стандартната продукция, използваната земеделска площ (ИЗП) и постоянно затревените площи. През 2020 и 2023 г. е наличен по един запис на стопанство, при разпространението на резултатите данните му се агрегират в зависимост от определеното му местоположение, независимо от местоположението на отглежданите култури и животни.
Сравнимост във времето	През 2023 г. са изследвани стопанствата само от основната рамка, докато през 2020 г. са включени стопанства и от разширената рамка, това оказва съществено влияние върху броя на стопанствата и данните за работната сила.
Съгласуваност между предметни области	Междинна и годишна статистика – не е приложимо за интегрирана земеделска статистика, тъй като няма междинни събирания на данни. Съгласуваност с национални сметки – не е приложимо, тъй като интегрираната земеделска статистика няма отношение към националните сметки. Съгласуваност на микро ниво със събирането на данни в други области на селското стопанство – данните от интегрираната статистика са сравними с данните от ИСАК и от Годишната статистика. В някои случаи трябва да се отчете разлика в методологиите на изследванията и референтните дати.
Вътрешна съгласуваност	Данните са вътрешно съгласувани. Това се осигурява чрез прилагане на широк набор от правила за валидиране.
Разходи и натовареност	
Натовареност	Натовареността на респондентите се дължи на големия брой характеристики и специфичната и трудна материя.
Ревизия на данните	
Ревизия на данните - политика	Националната политика, както и тази на Евростат, допуска ревизирането на вече публикувани данни, ако има сериозни основания за това. Всички ревизии на националните данни се отразяват и в агрегираните данни за Европейския съюз.
Ревизия на данните - практика	Промените в класификациите за периода, за който са налични данни, не са наложили ревизия в данните.
Статистическа обработка	
Източници на данни	Информацията е събрана от земеделските стопани чрез интервю. Използвани са и административни данни от ДФЗ (за схеми и мерки за развитие на селските райони и др.) и Регистъра на статистическите единици на Националния статистически институт (за групи предприятия) за директно запълване, а от ВетИС (брой животни), Био регистъра, ИСАК (заявени площи) и др. с подходяща информация за предварителна информация и за контрол.

Честота на събиране на данни	Преброяването на земеделските стопанства се провежда на всеки 10 години. То се допълва от извадкови събирания на данни, организирани на всеки 3-4 години между тях.
Събиране на данни	Данните са събрани чрез онлайн попълване на въпросника от респондентите или чрез интервю със стопаните посредством анкетъори. За част от променливите са използвани административни данни.
Валидиране на данни	Преди предаване на данните на Евростат се извършва валидирането им от гледна точка на съгласуваност на променливите, пълнота и проверки на структурата на данните.
Обработка на данни	При обработка на данните се използват различни средства и техники. Разработени са специални ИТ решения.
Изглаждане	Стопанствата със съществени промени в местоположението, структурата и размера си, които повлияват върху извадковата грешки и влияят на точността на резултатите се извеждат от стратата, която е била определена при дизайна на извадката, а теглата на стратите се преизчисляват.
Коментар	